

ÀNGEL CARMONA I RÍSTOL

ADDENDA

En el cas de La Pipironda, deixant de banda que es tracti d'una experiència plausible o d'una beneiteria, no puc, per simple modestia, ni tan sols parlar d'història; són un munt de coses i de gent que van formar el grup i el que encara l'impulsa: un servidor de vostès. No cal dir, d'altra banda, que La Pipironda, no la vaig fer jo tot sol. Pels anys del 1959 al 1960, érem com una plantilla, bé que desinteressada i de molt distintes procedències, pràcticament estable. Plantilla que, de manera paradoxal, s'anà dissolent, si fa no fa, pels efectes de l'amor: els uns es casaven amb les altres i, en conseqüència, seguiren llurs pròpies rutes en l'art i en la vida. La Pipironda havia esdevingut agència de matrimonis. No propiciava el seu mateix clímax de germanor artística, social i, si voleu, heroica. A més, tot s'ha de dir, al grup s'enregistrava un alt nivell de sensibilitat, però tot això no vivia igualment el fanatisme del teatre. Sigui com sigui, per aquella època jo no hi figurava com l'únic director escènic; també d'altres hi feren el seu fet: així, Florent Clavé, molt especialment. D'aquest assenyalo la seva aportació inestimable, com a realitzador, escenògraf, actor i, sobretot, implicant insubstituïble de simpatia.

Aquí em cal fer una rectificació del que Rodríguez Méndez diu en aquestes mateixes pàgines, tot agraint-li l'afecte amb què parla de mi. A causa dels motius ja esmentats, La Pipironda anava aclarint els seus rengles, i va ser aleshores quan ens trobarem (i enriquirem) amb els components d'El Camaleó. En contra del que Rodríguez Méndez creu (i que això consti de manera categòrica), el grup referit no va tenir res a veure amb la nostra «poliïtzació»; ans al contrari, el fenomen es produí més aviat a la inversa. Des del seu temps inicial, a La Pipironda, tot i qualificar-se com a entitat «autònoma», estètica i política mai no es van considerar independents. Rebutjàvem el sectarisme, però no volem defugir la dimensió social de l'home. El mateix Rodríguez Méndez, amb les seves peculiars orientacions, entre positiuisme i anarquisme, prenia actituds evidentment polítiques. Els nois d'El Camaleó, per consegüent, poc ens podien treure d'una innocència que no havíem tingut.

En un dels seus articles, Josep Pla venia a dir que el país tan sols està organitzat per anar-se'n al Cel. En certa manera, això continua avui. Tot sembla traduir-se en exposicions retrospectives, trasllats de venerables despulles i evocacions històriques, per bé que, en moltes ocasions, es tracti d'històries que encara prossegueixen.

En el cas de La Pipironda, deixant de banda que es tracti d'una experiència plausible o d'una beneiteria, no puc, per simple modèstia, ni tan sols parlar d'història; són un mateix individu el qui va fundar el grup i el qui encara l'impulsa: un servidor de vostès. No cal dir, d'altra banda, que, La Pipironda, no la vaig fer jo tot sol. Pels anys del 1959 al 1966, érem com una plantilla, bé que desinteressada i de molt distintes procedències, pràcticament estable. Plantilla que, de manera paradoxal, s'anà dissolent, si fa no fa, pels camins de l'amor: els uns es casaven amb les altres i, en conseqüència, seguiren llurs pròpies rutes en l'art i en la vida. La Pipironda havia esdevingut agència de matrimonis: ho propiciava el seu mateix clímax de germanor artística, social i, si voleu, heroica. A més, tot s'ha de dir, al grup s'enregistrava un alt nivell de sensibilitat, però tot-hom no vivia igualment el fanatisme del teatre. Sigui com sigui, per aquella època jo no hi figurava com l'únic director escènic: també d'altres hi feren el seu fet: així, Florenci Clavé, molt especialment. D'aquest assenyaló la seva aportació inestimable, com a realitzador, escenògraf, actor i aglutinant insubstituïble de simpatia.

Aquí em cal fer una rectificació del que Rodríguez Méndez diu en aquestes mateixes pàgines, tot agraint-li l'afecte amb què parla de mi. A causa dels motius ja esmentats, La Pipironda anava aclarint els seus rengles, i va ser aleshores quan ens trobarem (i enriquirem) amb els components d'El Camaleó. En contra del que Rodríguez Méndez creu (i que això consti de manera categòrica), el grup referit no va tenir res a veure amb la nostra «politització»; ans al contrari, el fenomen es produí més aviat a la inversa. Des del seu impuls inicial, a La Pipironda, tot i qualificar-se com a entitats «autònomes», estètica i política mai no es van considerar independents. Rebutjàvem el sectarisme, però no volíem defugir la dimensió social de l'home. El mateix Rodríguez Méndez, amb les seves peculiars orientacions, entre populisme i anarquisme, prenia actituds evidentment polítiques. Els nois d'El Camaleó, per consegüent, poc ens podien arrabassar d'una innocència que no havíem tingut.

I ara tornem al que deïem en principi: que La Pipironda, ara com ara, no és un fet històric acabat. Que dels companys de la primera etapa no ens quedi ningú en actiu no té, d'altra part, superior transcendència. D'ells ens resta, això sí, l'exemple d'un treball i un record inesborrables; i espero que, atesa la informalitat d'aquestes divagacions, em perdonin si no cito més noms que el de Clavé. Si algun dia (qui sap?) som seriosament història, aquesta ja s'en-carregarà de fer justícia a cadascú. A tal propòsit, no vull assumir la tasca d'historiador; el meu pronunciament no valdria, perquè hom no pot ser jutge i part alhora. En tot cas, si era viu i m'ho demanaven en donaria testimoni, i prou.

Al seu torn, la Fundació March em demana que li faciliti una exacta informació sobre la nostra aventura. No he satisfet aquesta amable sollicitud; si teniu en compte el que porto dit, crec que us en fareu càrrec. Considero que La Pipironda pertany més al present i al futur que no pas al pretèrit. La Pipironda continua i, n'estic segur, continuarà, amb o sense mi, amb aquest nom o amb un altre. I ara, un nou aclariment per a l'entranyable Rodríguez Méndez. Nosaltres no volem contribuir de cap manera a la colonització de la nostra cultura, però no hem de caure tampoc a la trampa d'un castissisme *cacho boina* que parteixi de la simple renúncia a la gran cultura universal. (El mateix Antonio Machado ja denunciava aquest perill.)

A hores d'ara, des del pub dels petitburgesos nostàlgics fins a la Presó Model, en català i en castellà, fem sentir les paraules de Shakespeare, Salvat Papasseit, Lope de Rueda, Oscar Wilde, García Lorca, Aristòfanes i Jesús Lizano. I als llocs més insòlits copsàvem l'emoció i l'alegria que aquestes paraules han merescut sempre. No es pot exigir, ja ho sabem, que se'ns cregui sense proves. Veniu, doncs, i constatareu si això és veritat, exageració, veritat a mitges o mentida a seques. Veniu, sigui com sigui; feu-vos presents als llocs on encara se celebra la festivitat del «teatre pobre». I acabem la festa proclamant que, ara com ara, La Pipironda rebutja en rodó el cementiri de les fitxes, l'anàlisi estructural i les cròniques d'*à la recherche du temps perdu*.

RESUMEN

No puedo hablar de historia por simple modestia. Experiencia plausible o tontería, La Pipironda contó de 1959 a 1966 con una plantilla estable. Yo no fui el único director de escena: Florenci Clavé también lo fue y su aportación fue inestimable. La Pipironda no es un hecho histórico terminado a pesar de que ya no quede nadie de la primera etapa. No queremos ser colonizados ni caer en casticismos estrechos; seguimos actuando en *pubs* y cárceles, en catalán y castellano, representando obras de Shakespeare, Salvat Papasseit, Lope de Rueda, Oscar Wilde, García Lorca, Aristófanes y Jesús Lizano. Venid adonde La Pipironda celebra la festividad del «teatro pobre».

RÉSUMÉ

Je ne peux pas parler d'histoire par modestie. Expérience plausible ou sottise, La Pipironda avait, de 1959 à 1966, un personnel stable. Je n'ai pas été le seul metteur en scène: Florenci Clavé l'a été aussi et sa contribution a été inestimable. La Pipironda n'est pas un événement historique finit malgré qu'il n'y ait personne de la première étape. Nous ne voulons pas être colonisés ni tomber dans un traditionalisme étroit non plus; nous jouons dans des *pubs* et prisons, en catalan et castillan; nous jouons Shakespeare, Salvat Papasseit, Lope de Rueda, Oscar Wilde, García Lorca, Aristophane et Jesús Lizano. Rendez-vous là où La Pipironda fête le «théâtre pauvre».

SUMMARY

I cannot talk about history out of modesty. Either an admissible experience or a foolishness La Pipironda has got from 1959 till 1966 a stable staff. I have not been the only producer: Florenci Clavé has also produced some plays and his contribution has been unvaluable. La Pipironda is not a finished, historical event despite the fact that there remains nobody from the first period. We do not want either to be colonized or to fall into strict traditionalism; we

